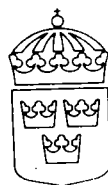

Utbildningsutskottets betänkande

1987/88:34

om jämställdhetspolitiken inför 90-talet

(prop. 1987/88:105 delvis)

UbU

1987/88:34

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen (utbildningsdepartementet) förelagt riksdagen i proposition 1987/88:105 om jämställdhetspolitiken inför 90-talet jämte motioner.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1987/88:105 om jämställdhetspolitiken inför 90-talet (s. 75–89) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om det fortsatta jämställdhetsarbetet inom utbildningsområdet.

Motionerna

Motioner med anledning av proposition 1987/88:105

1987/88:A33 av Charlotte Branting m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flickors och pojkers inlärningsstrategier.

1987/88:A35 av Alf Wennerfors m.fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående kvotering vid antagning till utbildningslinjer,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående urvalsregler vid tillsättning av skolledartjänster.

1987/88:A36 av Kersti Johansson m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

9. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om skolmiljöns betydelse för jämställdhetsarbetet,

10. att riksdagen beslutar att – med avslag på prop. 1987/88:105 i motsvarande del – som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om skolöverstyrelsens roll för jämställdhetsarbetet,

11. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om inrättande av jämställdhetsansvariga vid varje länskolnämnd.

Motioner från allmänna motionstiden 1988

1987/88:Ub392 av Monica Öhman m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om särskild

försöksverksamhet med könsmässig särbehandling på utvalda gymnasielinjer i skogslänen.

UbU 1987/88:34

1987/88:Ub398 av Alf Wennerfors m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jämställdhetsarbetet i skolan.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:A811.

1987/88:Ub565 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående den könsmässiga sammansättningen av högskolestyrelserna.

1987/88:Ub626 av Pär Granstedt m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för jämställdhet inom högskolan i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:Ub803 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jämställdhetsfrågorna i lärarutbildning och lärarfortbildning.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående jämställdhetsplaner på de enskilda skolorna.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om enkönade grupper i bl.a. teknik och data.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:A801.

1987/88:A805 av Ann-Cathrine Haglund och Birgitta Rydle (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att särbehandling i utbildningsväsendet för att påskynda utvecklingen mot ökad jämställdhet bör avvisas.

1987/88:A810 av Kersti Johansson m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändrad inriktning av utbildningen för en ökad jämställdhet.

Utskottet

I proposition 1987/88:105 redovisas en femårig handlingsplan för regeringens fortsatta jämställdhetsarbete. En sammanfattning av frågor som rör jämställdhet i utbildningen lämnas i den del av propositionen som utarbetats inom arbetsmarknadsdepartementet (s. 45–52). Frågorna vidareutvecklas i den del som utarbetats inom utbildningsdepartementet (s. 75–89).

Jämställdhet innebär enligt propositionen att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. I propositionen konstateras att jämställdhetsarbetet går starkt framåt i Sverige. Det finns numera en allmän enighet bland politiska partier och arbetsmarknadens parter om att målet är att förbättra kvinnors villkor i arbetslivet och människans möjligheter att ta ansvar för hem och barn, även om

åsikterna skiljer sig när det gäller medlen för att uppnå målet.

Riksdagen bereds tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om det fortsatta jämställdhetsarbetet inom utbildningsområdet.

Det långsiktiga målet för arbetet med att förändra den ojämna könsfördelningen inom skolan och högskolan skall vara att ingetdera könet skall vara representerat med mindre än 40 % bland elever och studerande inom de olika utbildningarna.

Utskottet tar först upp frågor som rör jämställdhetsarbetet inom *skolan*.

För den kommande femårsperioden uppställs följande mål för gymnasieskolan:

- Andelen intagna av underrepresenterat kön bör öka till minst 10 % i de utbildningar där flickor resp. pojkar nu utgör mindre än 5 %. Som exempel på sådana utbildningar kan nämnas el-teleteknisk linje och social servicelinje.
- I försöksverksamhet med treårig industriteknisk linje bör andelen flickor uppgå till minst en femtedel av de intagna.
- I försöksverksamhet med treårig social service- och omvårdnadslinje bör andelen pojkar uppgå till minst en femtedel av de intagna.
- På fyraårig teknisk linje bör andelen flickor öka till minst en tredjedel av de intagna.
- Andelen studieavbrott bland flickor på pojkdominerade linjer bör inte vara högre än bland pojkarna på dessa linjer.

Vidare uppställs mål för hur stor andel av skolledarna som bör vara kvinnor:

- Så snart som möjligt och senast läsåret 1992/93 bör minst hälften av lediga skolledartjänster tillsättas med kvinnor. Bland samtliga rektorer bör på så sätt andelen kvinnor inom fem år ha ökat från idag 9 % till minst 20 %. För studierektorer bör motsvarande ökning ske från nuvarande 19 % till minst 30 %.

I ett antal motioner väckta både under den allmänna motionstiden 1988 och med anledning av propositionen tas upp frågor om hur jämställdheten skall förbättras i skolan.

I motion 1987/88:Ub398 (m) anförts att bristfälliga kunskaper hos låg- och mellanstadielärare i matematik och naturvetenskapliga ämnen är allvarligt från jämställdhetssynpunkt. Flickor måste redan tidigt uppmuntras att tillägna sig dessa ämnen och förstå värdet av goda kunskaper i alla ämnen. Flickor måste utbilda sig i teknik och naturvetenskap om landet skall kunna få tillräckligt många kvalificerade och kompetenta personer inom dessa områden. Det är viktigt att det finns kvinnor som förebilder när flickor söker sig till mansdominerade ämnesområden.

I motionerna 1987/88:Ub803 (fp) yrkande 3, 1987/88:Ub810 (c) yrkande 3 och 1987/88:A36 (c) yrkande 9 anförts att det är viktigt att den sneda könsfördelningen bland skolpersonalen förändras, då den försvårar jämställdhetssträvandena. Barnen och ungdomarna behöver en förändrad miljö i skolan i detta avseende som kan ge dem alternativa förebilder, bl. a. inför det egna ämnes- och yrkesvalet. Enligt motion 1987/88:Ub803 bör varje skola upprätta en särskild plan för att förbättra jämställdheten.

Flickors och pojkars möjligheter att få likvärdig undervisning och lika goda kunskaper i alla ämnen tas upp i motionerna 1987/88:Ub398 (m), 1987/88:Ub803 (fp) yrkande 4 och 1987/88:A33 (fp) yrkande 6. Motionärerna betonar vikten av att lärarna är uppmärksamma på att undervisningen utformas så att den intresserar både flickor och pojkar och tar hänsyn till deras olika erfarenheter och inlärningssätt. Enligt motion 1987/88:Ub803 har undersökningar visat att pojkar och flickor behandlas olika i skolan och att flickor osynliggörs medan pojkars kreativitet uppmuntras. Därför bör enkönade undervisningsgrupper få förekomma främst i grundskolan under vissa perioder, t.ex. vid laborationer och praktisk undervisning i ämnen såsom teknik och data, där flickor traditionellt inte hävdar sig. Målet bör dock vara att flickor och pojkar från tidig ålder skall ha samma utgångsläge och bli lika behandlade i undervisningen. I motionens yrkande 2 betonas att jämställdhetsfrågorna måste ingå som en naturlig del i undervisningen i skolan. Därför måste frågor som rör jämställdhet och kamp mot könsrollstänkande få en framskjuten plats i lärarutbildning och lärarfortbildning.

Kvotering och särbehandling vid antagning till utbildning och tillsättning av skolledartjänster i syfte att främja jämställdheten inom utbildningsväsendet avvisas i motionerna 1987/88:A35 (m) yrkandena 2 och 3 och 1987/88:A805 (m) yrkande 2. Varje individ bör ha rätt att bli likvärdigt behandlad utifrån de krav som utbildningen eller arbetet ställer. Kvotering kan vara till nackdel för och undergräva tilltron till den grupp man avser att gynna. Först om valet står mellan jämbördiga individer bör könstillhörighet tillåtas få avgöra valet. Andra åtgärder måste användas för att öka jämställdheten, t.ex. utbildning och introduktionsperioder för kvinnor i syfte att få fler kvinnliga skolledare.

Enligt motion 1987/88:Ub392 (s) bör det påbörjas en särskild försöksverksamhet med könsmässig särbehandling vid antagning till vissa gymnasielinjer i skogslänen. Därigenom skulle jämställdheten gynnas, unga flickors utflyttningsmotverkas och möjligheten öka att få utbildad personal inom yrken där den könsmässiga snedfördelningen är stor och det råder brist på personal.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Utskottet instämmer till fullo med de föredragande statsråden och motionärerna i att jämställdheten inom utbildningsväsendet behöver förbättras. Förvisso har mycket hänt på detta område under de senaste decennierna, både beträffande de faktiska förhållandena inom skolan och när det gäller attityderna i samhället och hos de enskilda människorna. Det återstår dock ännu mycket att göra. Det är inte lätt ens med nog så konkreta åtgärder av olika slag att snabbt ändra och påverka både kvinnors och mäns inställning och attityder i dessa frågor eller stärka kvinnors självförtroende när det gäller att göra otraditionella utbildnings- och yrkesval.

Utskottet anser det mycket viktigt att jämställdhetsfrågorna verkligen får en plats i undervisningen i skolan och att lärarna är uppmärksamma på betydelsen av att undervisningen utformas så att den intresserar både flickor och pojkar och att lärarna har lika förhållningssätt mot elever av olika kön. Det är vidare viktigt att flickor som gör otraditionella val får positiva erfarenheter från undervisningen, både för sin egen skull och för andra

flickor som de förmedlar sina erfarenheter till när dessa står inför utbildnings- och yrkesval.

Jämställdhetsfrågorna bör vara centrala i lärarutbildning och lärarfortbildning, inte endast som avskilda delar eller kurser, utan även som en integrerad del i utbildnings- och fortbildningsverksamheten. Jämställdhetsfrågorna finns upptagna i utbildningsplanerna för lärarutbildningarna. Utskottet förutsätter att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) och övriga utbildningsansvariga noga följer dessa frågor när det gäller den nya grundskollärarlinjen och den nya gymnasielärarutbildningen.

Som framhålls i propositionen är det vidare viktigt att fortsatta insatser görs av skolöverstyrelsen (SÖ) och länskolnämnderna för att genom forsknings- och utvecklingsarbete, information m.m. bidra till att läroplanens intentioner i fråga om jämställdhet genomförs.

Enligt utskottets uppfattning är det också angeläget att framhålla att skolstyrelser och skolledare har ett stort ansvar för att jämställdhetsfrågor uppmärksammas i undervisningen. Utskottet har den förhoppningen att så sker utan att skolorna åläggs att upprätta särskilda jämställdhetsplaner. Jämställdhetsarbetet bör i stället vara en naturlig del i arbetet inom varje skola, t.ex. när en arbetsplan för skolan utarbetas och vid beslut om fortbildning, studiedagar, m.m.

I propositionen lämnas ett antal exempel på åtgärder som redan vidtagits och sådana som skall prövas i det fortsatta arbetet. Till dessa åtgärder hör bl.a. tillskapande av enkönade grupper för att stödja flickors möjligheter att hävda sig inom teknik och naturvetenskapliga ämnen. Det är dock viktigt att ansvariga på olika nivåer uppmärksammar att undervisning i dessa former på sikt inte blir ett permanent inslag i skolan. Skolan skall vara en skola för alla, och andra åtgärder får prövas om man inte lyckas göra undervisningen likvärdig för flickor och pojkar inom en och samma klass.

Det är enligt utskottets uppfattning nödvändigt att pröva många olika metoder för att minska den könsmissiga snedrekryteringen till olika utbildningar, t.ex. beträffande reglerna för intagning till gymnasieskolan. Detta skulle också motverka den regionala obalansen. Under en övergångstid kan det t.o.m. vara motiverat att pröva åtgärder som gynnar underrepresenterat kön vid intagning till gymnasieskolan. Det är nämligen nödvändigt att bryta de rådande könsmissiga valen till gymnasieskolan, bl.a. för att vidga flickornas utbildnings- och yrkesval som fortfarande till stor del är begränsat till en alltför smal sektor.

Utskottet ser med tillfredsställelse att regeringen ställer upp mål för hur stor andel kvinnor det bör finnas bland skolledarna. Som påpekas i propositionen är det angeläget att utvecklingen går snabbare än i dag. Det är inte bra att den manliga dominansen bland skolledarna fortfarande är så stark trots att kvinnorna är i majoritet bland lärarna i skolan. Målet bör vara att minst hälften av antalet lediga skolledartjänster senast 1992/93 tillsätts med kvinnor. Det är viktigt att, som framhålls i propositionen, detta mål uppnås inom ramen för sakliga urvalsgrunder.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet yrkande 2 i motion 1987/88:A805 och yrkandena 2 och 3 i motion 1987/88:A35.

Den inställning till behovet av ett fortsatt arbete med jämställdhetsfrågor-

na som återspeglas i propositionen och motionerna överensstämmer med utskottets egen uppfattning. Utskottet har i det föregående något berört vilka åtgärder som bör och kan vidtas på olika nivåer inom skolväsendet och inom myndigheter ansvariga för skolan och lärarutbildningen. Många andra åtgärder bör och kan prövas och det åligger de ansvariga att se till att så sker. Det är inte riksdagens sak att i detalj utforma hur jämställdhetsarbetet inom skolmyndigheterna, skolorna och lärarutbildningen skall bedrivas. Utskottet utgår från att dessa frågor bevakas och att åtgärder vidtas utifrån de allmänna mål som gäller för jämställdhetsarbetet i samhället och därmed också inom skolans värld utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan. Motionsyrkandena avstyrks därför. Riksdagen bör utan erinran lägga till handlingarna vad som anförts i propositionen om jämställdhetsarbetet inom skolan.

I propositionen framhålls att *vuxenutbildning* i olika former har stor betydelse för jämställdhet mellan kvinnor och män. Kvinnor har i mycket högre utsträckning än män uppskjutit sitt inträde på arbetsmarknaden och även gjort längre avbrott i förvärsarbetet. Vid återinträdet på arbetsmarknaden är deras ungdomsutbildning inte längre lika användbar. Kvinnor har inte heller i samma utsträckning som män fått möjlighet till internutbildning och karriärutveckling på en arbetsplats. För många kvinnor erbjuder vuxenutbildningen en chans att skaffa sig kunskaper och kompetens som ökar deras möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden och att påverka förhållandena i arbetslivet. Det är därför enligt föredragande statsrådets mening viktigt ur jämställdhetssynpunkt att slå vakt om vuxenutbildningen. Vuxenutbildningen är av särskilt stor betydelse för invandrarkvinnorna. Det är enligt propositionen angeläget att SÖ genom olika åtgärder bidrar till att jämställdhetsfrågorna ägnas större uppmärksamhet i studie- och yrkesorientering och undervisning inom de olika formerna av vuxenutbildning.

Utskottet instämmer i föredragande statsrådets uttalande om vuxenutbildningens betydelse för jämställdheten och föreslår att riksdagen utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen i detta avsnitt.

Enligt propositionen bör samma långsiktiga mål gälla för *högskolan* som för gymnasieskolan, nämligen att ingetdera könet bör vara representerat med mindre än 40 % på någon studieväg. För den kommande femårsperioden ställs följande mål upp:

- Andelen antagna av underrepresenterat kön bör öka till minst 10 % i de utbildningar där kvinnliga resp. manliga studerande nu utgör mindre än 5 %. Utbildning till receptarie och drifttekniker utgör exempel på sådana utbildningslinjer.
- Särskilda ansträngningar bör göras för att öka andelen kvinnor i tekniska utbildningar inom högskolan. Andelen kvinnliga studerande bör öka till minst 30 % av de antagna.
- Andelen manliga studerande i medellånga vårdutbildningar, såsom utbildning till sjuksköterska m. m., som nu uppgår till ca 15 %, bör öka till minst 25 %.

Föredragande statsrådet konstaterar att kvinnor är starkt underrepresenterade på forskartjänster och lärartjänster i högskolan och att detta är

tydligast på professorsnivån. Av ca 1 350 ordinarie tjänster som professor innehades år 1987 endast 60 av kvinnor. Kvinnorna bör ha en större möjlighet att öka sin andel i forskarutbildning och forskning genom de ökade resurser till doktorandtjänster och tjänster som forskarassistent som anvisas under innevarande treåriga planeringsperiod. Statsrådet anför vidare att en korrekt tillämpning av gällande bestämmelser är av strategisk betydelse för kvinnors möjligheter att rekryteras till forskarutbildning och skilda former av kompetensgivande vikariatstjänster inom forskning och högre utbildning. En översyn av proceduren vid professorstillsättningar aviseras. Frågor om jämställdhet inom forskningen kommer att behandlas i nästa forskningsproposition, som läggs fram år 1990.

Enligt motion 1987/88:Ub565 (fp) yrkande 29 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att ingetdera könet bör ha mindre än 40 % av platserna i de nya högskolestyrelser som träder i funktion den 1 juli 1988.

Utskottet erinrar om att det i propositionen (s. 64) ställs upp som ett mål att kvinnor och män bör vara lika representerade i statliga styrelser och kommittéer inom en tioårsperiod. Som delmål ställs upp att kvinnorepresentationen skall vara minst 30 % senast år 1992 och minst 40 % senast år 1995. När en plats i en statlig styrelse skall återbesättas under en löpande förordnandeperiod bör strävan enligt arbetsmarknadsministern vara att denna plats i första hand erbjuds det underrepresenterade könet (s. 69). Regeringens hittillsvarande metod har varit att när myndigheter nominerar begära två namn, ett på en kvinna och ett på en man, om detta kan ske inom ramen för sakliga urvalsgrunder (förordningen om jämställdhet i statlig verksamhet, omtryckt 1986:1395). Så har skett även vid nomineringarna till de nya högskolestyrelserna. Det ankommer således på dem som nominerar styrelseledamöter att se till att både kvinnor och män föreslås. Utskottet förutsätter att regeringen strävar efter att redan vid detta tillfälle få så stor representation som möjligt för kvinnor, för att det uppsatta målet skall kunna nås inom eller före utsatt tid. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att något separat mål för sammansättningen av högskolestyrelserna inte behöver ställas upp, varför yrkande 29 i motion 1987/88:Ub565 avstyrks.

Vissa åtgärder för att förbättra jämställdheten i högskolan begärs i motion 1987/88:Ub626 (c) yrkande 3. Enligt motionärernas mening bör UHÅ få i uppdrag att utreda vilka karriärhindren för kvinnorna är och hur dessa hinder skall kunna undanröjas. Vidare bör en jämnare könsfördelning i beslutande organ, såsom högskolestyrelser, tjänsteförslagsnämnder vid professorstillsättningar m.m. eftersträvas. Slutligen bör enligt motionen mera medel anvisas för forskning som är av starkt intresse för kvinnor.

Utskottet konstaterar att förändringarna inom högskolan i fråga om jämställdhet sker långsamt. Detta beror både på faktorer inom högskolan och på faktorer som finns inom skolväsendet och samhället i övrigt. Förändringar som sker inom grundskolan och gymnasieskolan kommer att så småningom avspeglas även inom högskolan. Utskottet har i det föregående berört frågan om sammansättningen av högskolestyrelserna. Utskottet fäster stor vikt vid att ansvariga inom högskolan inser att jämställdhetsfrågorna måste beaktas både i vad gäller kvinnors arbetsförhållanden och karriärmöjligheter inom högskolan och i vad gäller innehåll i och uppläggning av

utbildning och forskning. Frågor om resursförstärkningar till forskning bör enligt utskottets mening behandlas i ett sammanhang, dvs. när nästa forskningsproposition läggs fram. Med det anförda avstyrker utskottet yrkande 3 i motion 1987/88:Ub626 och föreslår att riksdagen utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen om det fortsatta jämställdhetsarbetet inom högskola och forskning.

För att ytterligare uppmärksamma jämställdhetsfrågorna i utbildningen och stimulera jämställdhetsarbetet och jämställdhetsdebatten avser chefen för utbildningsdepartementet att inrätta en särskild *ledningsgrupp inom departementet* för att samordna och förbereda åtgärder som gäller jämställdhet inom utbildningsområdet.

Enligt motion 1987/88:A36 (c) yrkande 10 är det inte lämpligt att jämställdhetsarbetet leds av den aviserade gruppen inom departementet. I stället bör ansvaret ligga på SÖ.

Det är enligt utskottet självklart att SÖ har ett stort ansvar för det fortsatta jämställdhetsarbetet inom skolan. Detta utesluter emellertid inte att det kan vara en fördel om det dessutom finns en ledningsgrupp inom departementet, som på denna nivå kan koncentrera sig på och uppmärksamma jämställdhetsfrågorna. En sådan grupp minskar inte utbildningsmyndigheternas ansvar. Motion 1987/88:A36 yrkande 10 avstyrks.

I motion 1987/88:A36 yrkande 11 hemställs också om att det skall finnas en *jämställdhetsansvarig vid varje länskolnämnd*.

Utskottet har så sent som under innevarande riksmöte i sitt betänkande 1987/88:11 avstyrkt ett motsvarande yrkande med hänvisning till att all personal vid länskolnämnderna i sin verksamhet skall känna ansvar för jämställdhetsfrågorna. En ordning enligt motionärernas förslag skulle kunna få en effekt motsatt den önskade. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:A36 yrkande 11.

Hemställen

1. *beträffande kvotering m.m. inom skolväsendet*
att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:A35 yrkandena 2 och 3 och 1987/88:A805 yrkande 2 utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1987/88:105.

2. *beträffande det fortsatta jämställdhetsarbetet i övrigt inom skolan och vuxenutbildningen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Ub392, 1987/88:Ub398, 1987/88:Ub803 yrkandena 2-4, 1987/88:A33 yrkande 6, 1987/88:A36 yrkande 9 och 1987/88:A810 yrkande 3 utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1987/88:105.

3. *beträffande sammansättningen av högskolestyrelserna*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub565 yrkande 29.

4. *beträffande det fortsatta jämställdhetsarbetet inom högskolan*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:Ub626 yrkande 3 utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1987/88:105.

5. beträffande *skolöverstyrelsens roll i jämställdhetsarbetet*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A36 yrkande 10,

6. beträffande *en jämställdhetsansvarig vid varje länsskolnämnd*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A36 yrkande 11.

UbU 1987/88:34

Stockholm den 17 maj 1988

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Birgitta Rydle (m); Lars Svensson (s), Ylva Annerstedt (fp), Ingvar Johnsson (s), Göran Allmér (m), Margareta Hemmingsson (s), Birger Hagård (m), Marita Bengtsson (s), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Kerstin Keen (fp), Rinaldo Karlsson (s), Marianne Andersson (c) och Ewa Hedkvist Petersen (s).

Reservationer

1. Kvotering m.m. inom skolväsendet (mom. 1)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Det är enligt" och slutar med "motion 1987/88:A35" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan av principiella skäl inte acceptera att könskvotering används som en metod att förbättra jämställdheten vare sig då det gäller antagning till utbildning eller då det gäller tillsättning av tjänster. Kvotering kan snarare vara till nackdel för det kön som avses att gynnas. Först om valet står mellan jämbördiga sökande kan könstillhörighet tillåtas vara avgörande. Att antas till en utbildning för att man tillhör ett visst kön är inte en bra förutsättning för att man skall klara utbildningen väl. Andra metoder måste användas för att öka andelen underrepresenterat kön inom olika utbildningsvägar. Sådana metoder exemplifieras i motionerna 1987/88:A35 och 1987/88:A805. Riksdagen bör med bifall till de aktuella motionsyrkandena som sin mening ge regeringen till känna att könskvotering inte bör prövas för att förbättra jämställdheten.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *kvotering m.m. inom skolväsendet*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A35 yrkandena 2 och 3 och 1987/88:A805 yrkande 2 och med avslag på proposition 1987/88:105 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Sammansättningen av högskolestyrelserna (mom. 3)

UbU 1987/88:34

Ylva Annerstedt (fp), Kerstin Keen (fp) och Marianne Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "1987/88:Ub565 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör ingetdera könet ha mindre än 40 % av platserna i de högskolestyrelser, som utses till den 1 juli 1988. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub565 yrkande 29 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *sammansättningen av högskolestyrelserna* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub565 yrkande 29 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Det fortsatta jämställdhetsarbetet inom högskolan (mom.

4)

Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Kerstin Keen (fp) och Marianne Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 8 slutar med "och forskning" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är helt oacceptabelt att så få kvinnor återfinns på de högre nivåerna inom forskarkarriären. Inte heller kan utskottet acceptera att så jämförelsevis få kvinnor över huvud taget påbörjar forskarutbildning. Detta är fel från jämställdhetssynpunkt och innebär dessutom att viktiga begåvningsresurser inte tas till vara. Att den akademiska världen är starkt mansdominerad kan ha betydelse för både utbildningens och forskningens inriktning. Det är mot denna bakgrund av vikt både för kvinnorna och för samhället i stort att åstadkomma en bättre jämställdhet inom högskolan.

Enligt utskottets uppfattning bör, såsom förordas i motion 1987/88:Ub626, regeringen ge UHÄ i uppdrag att genomföra en brett upplagd undersökning av vilka karriärhinder som möter kvinnor inom högskolan och föreslå de åtgärder som undersökningen visar är nödvändiga för att få till stånd en förändring. Regeringen bör också vidta snara åtgärder för att ändra sammansättningen av beslutande organ inom högskolan, såsom högskolestyrelserna, tjänsteförslagsnämnderna vid professorstillsättningar m.m. Inför den kommande forskningspropositionen år 1990 bör arbetet vara inställt på att öka resurserna för sådan forskning som är av starkt intresse för kvinnorna. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till yrkande 3 i motion 1987/88:Ub626 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *det fortsatta jämställdhetsarbetet inom högskolan* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkande 3 och med anledning av proposition 1987/88:105 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Skolöverstyrelsens roll i jämställdhetsarbetet (mom. 5)

UbU 1987/88:34

Larz Johansson och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Det är" och slutar med "10 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning måste det vara SÖ:s uppgift att leda jämställdhetsarbetet i skolan. En sådan ordning är mera ändamålsenlig än den i propositionen förordade. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:A36 yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *skolöverstyrelsens roll i jämställdhetsarbetet*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A36 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. En jämställdhetsansvarig vid varje länskolnämnd (mom. 6)

Ylva Annerstedt (fp), Kerstin Keen (fp) och Marianne Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 11" bort ha följande lydelse:

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågor som avser skolans medverkan i arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män. Utskottet har därvid bl. a. hänvisat till läroplanens formuleringar. Länskolnämnderna har därvid en viktig roll när det gäller arbetet med att sprida kunskap om intentionerna i läroplanerna. Beträffande jämställdhetsarbetet anser utskottet att det vore till fördel om varje länskolnämnd inom sig utsåg en jämställdhetsansvarig, som kunde ge de lokala skolmyndigheterna stöd och råd i jämställdhetsarbetet. Självfallet skall jämställdhetssträvandena genomgå arbetet för all personal vid nämnden. Att en person ges huvudansvaret innebär dock att någon också får överblick över de samlade insatserna i länet och också ser var ytterligare initiativ kan behövas. Vad utskottet nu anfört om jämställdhetsfrågorna i skolan bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:A36 yrkande 11 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *en jämställdhetsansvarig vid varje länskolnämnd*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A36 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

